

המימונה

החגיגה מגיעה לכיתה

הקדמה למורות ולמורים:

במשך שנים רבות היה חג המימונה, החל למחרת שביעי של פסח, יום חופש במערכת החינוך היהודית בישראל. וכיוון שלקראת חג הפסח ישנם נושאי לימוד רבים, לא היה כמעט זמן להתייחס למסורת ייחודית זו של יוצאי מרוקו. והמימונה, שהלכה ותפסה מקום יותר ויותר משמעותי בהווייה הישראלית הרחבה, נותרה מחוץ לכותלי מרבית בתי הספר. השנה, בעקבות השינוי בלוח החופשות, לומדים ביום זה, ומכאן שיש לנו הזדמנות נהדרת להקדיש את הלימוד למסורת ייחודית זו ולמשמעויות השונות שהיא נושאת.

לפניכם כרטיסיות לימוד המזמינות את התלמידים לצאת לחקר קצר אודות חג המימונה. ניתן להפעיל את הכרטיסיות בדרכים שונות: האפשרות הראשונה, לתת לכלל התלמידים את כל מקבץ הכרטיסיות ולייחד זמן ללימוד ממושך. האפשרות השנייה, להקים מרכז למידה קטן, ולאפשר לתלמידים לגשת בקבוצות קטנות לאורך היום וללמוד. והאפשרות השלישית, לחלק את הכיתה לקבוצות – כך שכל קבוצה תקבל כרטיסייה אחת ותעבוד עליה, ולבסוף יציגו כל הקבוצות בפני חבריהם לכיתה את התוצר וכך ילמדו התלמידים יחד בלמידת עמיתים.

לבסוף, הכרטיסייה האחרונה מזמינה את התלמידות והתלמידים לחשוב על שאלה נוספת שיש להם לגבי חג המימונה ולחפש תשובה בבית, בבית הספר, בספרים או ברשת.

1. מהי המימונה?

המימונה היא חג מסורתי שנשתמר בקרב עדת יהודי מרוקו וארצות סמוכות מצפון אפריקה. המימונה נחגגת במוצאי שביעי של פסח ולמחרת היום. עיקר החגיגה הוא בלילה, בו מזמינים את השכנים והחברים לחגיגה משותפת, בה מוגשים לשולחן מיני מתיקה שונים. חלקם עשויים אגוזים, קוקוס וכדומה – הכשרים לפסח, וחלקם – העשויים חמץ ונאפים עם צאת חג הפסח.

שאלה טובה: חשבו, מדוע לדעתכם מודגשת בחג המימונה באופן מיוחד החגיגה המשותפת עם השכנים?

יוצרים צעירים: צרו קומיקס המתאר את המעבר מחג הפסח לחגיגות המימונה, את המעבר מאי-אכילת חמץ לאכילת חמץ.

2. חגיגה עם השכנים – למה ומדוע?

במסורת יהודי מרוקו נהוג היה להקפיד בחג הפסח ולא לאכול אצל השכנים מחשש שהם אינם מקפידים מספיק על הלכות הפסח. בכדי להפיג את המתח ולהבהיר שההקפדה הזו היא אינה כל ימות השנה – במוצאי חג הפסח חגגו יחד, ואירחו והתארחו – אלו בבתם של אלו. בנוסף, היה נהוג להזמין ולחגוג יחד גם עם השכנים המוסלמים.

שאלה טובה: חשבו, כיצד לדעתכם חגגו יחד? מלבד מאכלים – מה מילא את החגיגה?

יוצרים צעירים: עצבו הזמנה לכבוד חגיגות המימונה כיד הדמיון הטובה עליכם.

3. כיצד חוגגים?

עיקר החגיגה היא בברכות שמברכים בעלי הבית את בני המשפחה והידידים, בשירת פיוטים משותפת, בשמיעת דרשות וגם באכילה של מיני מתיקה. אחד המאכלים המפורסמים ביותר בחגיגות המימונה הוא המופלטה. המופלטה היא לחם דק ומתוק, אשר נאפה על גבי מחבת את המופלטה נהוג לאכול יחד עם חמאה או ממרחים מתוקים כמו דבש וריבה.

שאלה טובה: בחגים רבים במסורת היהודית יש מאכלים מיוחדים. מנו חמישה חגים ומאכלים.

יוצרים צעירים: בחרו שיר או מנגינה אהובים שיכולים ללוות את ההתכנסות יחד בליל המימונה ולפתוח את החגיגה המשותפת.

4. מהם סמלי החג?

חג המימונה נקשר בכרכת שפע וברכה. בהתאם לכך, מאכלים רבים המונחים על שולחן החג מסמלים את הברכה והרווחה שתהיה בביתם של החוגגים: מאכלים מתוקים – ברכה לשפע כלכלי; דג בקערת מים – ברכה לפיריון; ביצים – ברכה לאושר ומזל. ויש שנהגו שבעל הבית טובל עלי חסה בחלב ומכה קלות בראש החוגגים.

שאלה טובה: כיצד אתם מתייחסים לכל אותם מנהגים? האם אתם מאמינים בהיותם ברכה וסגולה להצלחה?

יוצרים צעירים: חשבו על מאכל נוסף שמתאים לאכול כחלק מחגיגות המימונה, ציירו אותו וכתבו תחתיו את הברכה שהוא מסמל בעיניכם.

5. מהי הברכה שמקובל לומר במימונה?

חג המימונה מבטא את פתיחת הבית והלב כלפי השכנים והידידים. בהתאם לכך הברכה המרכזית בחג היא 'תרבחו ותסעדו' שפירושו – שירווח לכם ותוכלו לתת מעצמכם (תסעדו מלשון סעד, שתהיו לסעד ולעזרה לאחרים). ואכן נהוג לתת מתנות לאביונים כליל החג. לצד הסבר זה יש הסברים נוספים לברכה זו, כמו: תרוויחו ותצליחו.

שאלה טובה: באילו עוד חגים נהוג במסורת היהודית לתת תרומה לעניים כחלק מהחגיגות? הסבירו מדוע חשוב לדאוג לחגיגה של העניים כחלק מהחגיגה של כל הקהילה.

יוצרים צעירים: כתבו את המילים "תרבחו ותסעדו" בכתב גדול ויפה ועטרו אותם בסמלי החג.

6. כיצד חוגגים במהלך היום?

עיקר החגיגה היא בליל המימונה. אך גם ביום עצמו נמשכות החגיגות. המנהג העיקרי הוא היציאה אל הטבע. מנהג זה מתקשר למנהג נוסף הקיים בחודש ניסן במסורת היהודית – לצאת ולברך את ברכת האילנות (ברכה המברכים כאשר רואים שני עצי פרי מסוגים שונים הפורחים זה בצד זה). במרוקו היו שכניהם המוסלמים של היהודים פותחים את שערי חצרותיהם ומטעיהם עבור היהודים, כביטוי לשכנות טובה ומתוך אמונה שמתוך כך יזכו לברכה.

שאלה טובה: חשבו, מדוע יוצאים על הטבע דווקא בחודש ניסן?

יוצרים צעירים: המחיצו מפגש בין יהודי ומוסלמי במרוקו ביום חג המימונה.

7. על מה ולמה החגיגה?

הסברים שונים נתנו לקביעת חג המימונה: יש המאמינים שהוא נועד להמשיך את חגיגת שביעי של פסח בו חוגגים קריעת ים סוף והצלת ישראל מידי מצרים. יש המסבירים שבעוד פסח מסמל את הגאולה שהתרחשה בעבר, המימונה מבטאת את האמונה בגאולה העתידית. ויש הסוברים שמקורו באמונה עממית שיום זה הוא יום שפע ומזל.

שאלה טובה: האם אתם מכירים הסבר נוסף? שאלו בני משפחה, מורות ומורים או חפשו במרשתת (באינטרנט) האם יש סיבות נוספות לחג.

יוצרים צעירים: כתבו את המילה מימונה בכתב יפה וגדול בראש הדף ותחתיו ציירו משמעות אחת או יותר שלמדתם אודות חג זה.

8. מה מקורו של חג המימונה?

המקור לחגיגת המימונה אינו ברור. יש המאמינים שהמימונה הוא חג יהודי מקורי שנקבע לזכר ר' מימון, אביו של הרמב"ם – מגדולי החכמים של העם היהודי. לפי פרשנות זו השם מימונה נקבע על שמו: מימון. לעומת זאת, יש הסוברים שהוא בכלל התחיל בחגיגה עממית של עמים בארצות ערב, שחדרה גם אל קרב הקהילות היהודיות. על פי דעה זו, מימונה פירושה שם אלה או מזל.

שאלה טובה: איזה מבין משמעויות החג הכי מצאה חן בעיניכם?

יוצרים צעירים: במסורת יהודי מרוקו נהוג לשיר פיוט במימונה כמו גם במועדים רבים אחרים. חברו פיוט שיספר על המימונה, על מנהגיה ועל המשמעות שהכי מצאה חן בעיניכם.

חשבו על שאלה שמעניין אתכם לחקור בהקשר של המימונה וצאו לחקור אותה בעזרת קרובי ממשפחה וחברים יוצאי מרוקו או צפון אפריקה, מורות ומורים, ספרים או במרשתת (האינטרנט):

שאלה: _____

_____

תשובה: _____

_____

_____

_____